

Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 29 april 2010 att bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2009/10:150 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 och skrivelse 2009/10:174 med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009.

Med anledning av skrivelse 2009/10:150 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 har motion 2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s) väckts. Yrkande 4 om ekonomiska och finansiella frågor rör finansutskottet.

Med anledning av skrivelse 2009/10:174 med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 har motion 2009/10:U16 av Urban Ahlin m.fl. (s) väckts. Yrkande 3 om ekonomi och sysselsättning rör finansutskottet.

I yttrandet finns avvikande meningar från (s) och (v).

Utskottets överväganden

Skrivelserna

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150)

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2009 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen är uppdelad utifrån arbetet i ministerrådets olika sammansättningar. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- 4 Lissabonstrategin (s. 25–27)
- 6 Översynen av EU:s budget (s. 29–30)
- 12 Ekonomi och finans (s. 88–95)
- 14 EU:s budget (s. 101–103)
- 15 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 103–104)
- 16 Statistik (s. 105)
- 23 Sysselsättningspolitik (s. 142–146)
- 29.6 Offentlig upphandling (s. 171–172)
- 30.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster (s. 174–178)
- 32.1.3 Näringspolitik: Finansiering (s. 185–186)
- 32.4 Konkurrens och statsstöd (s. 188–191)
- 32.5 Fordonsindustrin
- 38 Utvecklingen av framtidens e-förvaltning i Europa

Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 (skr. 2009/10:174)

Skrivelsen innehåller en kortfattad redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. I skrivelsen beskrivs hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste resultaten som uppnåddes. Dessutom lämnas en kostnadsredogörelse. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- 4.3 Ordförandeskapets resultat: Ekonomi och sysselsättning – EU stärkt ur den ekonomiska krisen

Den ekonomiska och finansiella krisen

Skrivelserna

Under året har en viktig uppgift för framför allt Europeiska rådet och Ekofinrådet varit att fortsätta att hantera den ekonomiska kris som bröt ut under hösten 2008. Det har handlat om att enas om regler och åtgärder på EU-nivå, att följa upp redan vidtagna åtgärder och att koordinera de åtgärder som vidtas av medlemsstaterna. Mot bakgrund av att EU är på väg ur den ekonomiska krisen och att den negativa utvecklingen har börjat vända har arbetet i Ekofinrådet och Europeiska rådet även i stor utsträckning inriktats på att öka den finansiella sektorns motståndskraft mot framtida kriser. Enligt skrivelserna ges en god översikt över de åtgärder som vidtagits med anledning av krisen i kommissionens meddelande inför Europeiska rådet i mars 2009 (KOM(2009) 114 slutlig).

Under den senare delen av året har fokus framför allt legat på att enas om principer för hur EU:s medlemsstater ska fasa ut de stimulansåtgärder som vidtagits under krisen och för hur balansen i de offentliga finanserna kan återupprättas, med andra ord en exitstrategi. På Ekofinrådets informella möte i Göteborg den 1–2 oktober enades finansministrarna om principerna för exitstrategin samt att exitstrategin skulle utformas inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten, och med utgångspunkt från dessa diskussioner antogs rådsslutsatser om exitstrategin på Ekofinrådets möte den 20 oktober. Europeiska rådet antog sedan vid sitt möte den 29–30 oktober slutsatser om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som antogs av Ekofinrådet.

Enligt skrivelserna har riksdagen informerats om EU:s åtgärder mot den ekonomiska krisen i och med de samråd som skett med EU-nämnden inför samtliga formella Ekofinrådsmöten under året (9 stycken). Dessutom har finansutskottet vid två tillfällen, den 8 juni 2009 och den 15 oktober 2009, informerats om arbetet med att hantera den ekonomiska krisen.

I skrivelsen med redogörelse för det svenska ordförandeskapet under andra halvåret 2009 konstaterar regeringen att en av de två frågor som ordförandeskapet präglades av var den finansiella och ekonomiska krisen där det svenska ordförandeskapet hade ambitionen att EU skulle gå starkt ur krisen. En viktig uppgift blev att hantera uppföljningen av krisen och lägga grunden för tillväxtarbetet för nästa årtionde. Det var under det svenska ordförandeskapet som arbetet inriktades på att utarbeta strategier för avveckling av genomförda stödåtgärder när tiden är mogen samt att enas om åtgärder för att förbättra stabiliteten i och tillsynen över det finansiella systemet. Den nya tillsynsstrukturen kommer, enligt skrivelsen, att innebära en förbättrad övervakning av EU:s finansiella sektor, ökad harmonisering av tillsynsområdena inom EU samt förbättrade förutsättningar för att upptäcka risker i tid. Det antogs också en allmän inriktning om änd-

ringar i kapitaltäckningsdirektiven. Ändringarna innebär, enligt skrivelsen, skärpta kapitaltäckningsregler och bindande regler för ersättningssystem, inklusive begränsning av bonusar.

Motionerna

I kommittémotion 2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s), yrkande 4, anför motionärerna att den ekonomiska och finansiella krisen har sitt ursprung i kraftigt fallande tillgångsvärden och att detta har blottlagt stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn.

Motionärerna gör bedömningen att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn och att det för Socialdemokraterna kommer att vara en prioriterad fråga inom ramen för det europeiska arbetet att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. De anser även att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. Motionärerna konstaterar att det nu i rådet finns en överenskommelse om europeiska regler för kapitaltäckning. Andra viktiga regleringsområden är, enligt motionärerna, utformningen av rörliga ersättningssystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument och institutioner. Vidare anser motionärerna att arbetet för att begränsa de s.k. skatteparadisens verksamhet och öka transparensen är av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor och att det på alla dessa områden finns behov av kraftfull reglering. En annan fråga som är central för Sveriges agerande inom det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internationella regler. På sikt vill motionärerna se en europeisk finansiell myndighet med muskler. Motionärerna vill att den europeiska myndigheten ska ha möjlighet att, under vissa förutsättningar, överpröva nationella inspektioner. Motionärerna avslutar med att konstatera att finanskrisen också har visat på brister i uppföljning och efterlevnad i de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Det är, enligt motionärerna, uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i. Motionärerna menar att detta förtroende därför behöver stärkas.

Kommittémotion 2009/10:U16 av Urban Ahlin m.fl. (s) har väckts med anledning av skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009. I motionens yrkande 3 anføres, liksom i motion 2009/10:U15, att den ekonomiska och finansiella krisen har sitt ursprung i kraftigt fallande tillgångsvärden och att detta har blottlagt stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn. Därefter gör motionärerna bedömningen, liksom i motion 2009/10:U15, att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn och att det

för Socialdemokraterna kommer att vara en prioriterad fråga inom ramen för det europeiska arbetet att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. De anser även att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. Motionärerna vill på sikt se en europeisk myndighet med muskler som ska ha möjlighet att, under vissa förutsättningar, överpröva nationella inspektioner. De resonemang om utökad reglering på finansmarknaden och begränsningar av skatteparadis som återfinns i motionen överensstämmer också med dem som finns i motion 2009/10:U15. Motionen avslutas, liksom motion 2009/10:U15, med konstaterandet att det är uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i. När det gäller det svenska EU-ordförandeskapet anser motionärerna att det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv och att den har mycket olyckliga fördelningseffekter. Mot bakgrund av detta vill motionärerna att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas. När motionärerna i sin utvärdering av det svenska EU-ordförandeskapet söker efter konkreta resultat inom de prioriterade områdena finanskrisen, klimatet och arbetslösheten hittar de få svenska initiativ och uteblivna resultat.

Tidigare behandling

I sitt utlåtande 2008/09:FiU42 Finansiell tillsyn framhåller utskottet bl.a. att rapporter från det föreslagna EU-rådet för systemrisker ska vara offentliga i så stor utsträckning som möjligt. Dessutom anser utskottet att det föreslagna systemet med tre tillsynsmyndigheter på EU-nivå bör ses över inom två eller högst tre år. Tillsynen på längre sikt bör bedrivas av enbart en enda konsoliderad myndighet på EU-nivå. Vidare är det utskottets mening att frågan om huruvida tillsynsmyndigheter på EU-nivå ska kunna utöva direkt tillsyn över enskilda institut bör bli föremål för ytterligare överväganden. Detsamma gäller frågan om vilka befogenheter dessa EU-myndigheter ska ha i krissituationer.

I utskottets överväganden i betänkande 2008/09:FiU16 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet menar utskottet att förslagen till stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet ska ses i sitt europeiska och globala sammanhang. Utskottet anser att det är mycket värdefullt att finansoron möts av samordnade åtgärder inom hela EU och även andra delar av världen. Utskottet konstaterar att åtgärderna bland EU-länderna kräver samordning och att det är värdefullt att Europeiska kommissionen verkar för att medlemsländernas stödåtgärder inte innebär olagligt statsstöd eller att konkurrensen snedvrids.

I utskottets utlåtande 2009/10:FiU29 Utlåtande över EU:s framtidsstrategi EU 2020 (s. 26) framför utskottet, liksom kommissionen framhåller i sitt meddelande Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020), att en hög offentlig skuldnivå inte kan fortsätta i det oändliga. Det krävs en trovärdig exitstrategi från de akuta åtgärder som vidtagits med anledning av den ekonomiska krisen. I det sammanhanget framhåller utskottet vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Det långsiktiga ansvaret för statsfinanserna är av central betydelse, både för att bevara trovärdigheten och för att förhindra stora och drastiska nedskärningar i välfärdssystemen. När det gäller exitstrategier för åtgärderna på finansmarknaden hänvisar utskottet i utlåtandet till de rådsslutsatser som antogs av Ekofin i december 2009 under det svenska ordförandeskapet.

Utskottet har också vid tre tillfällen (den 19 februari, 8 juni och 3 november) under 2009 haft överläggningar med statsrådet Mats Odell och statssekreterare Urban Karlström om finansiell tillsyn och ytterligare reglering av finansmarknaden. Vid samtliga tre tillfällen har ordföranden konstaterat att det funnits en majoritet för regeringens redovisade ståndpunkt. Vid överläggningen den 3 november underströk utskottet särskilt sina synpunkter som redovisades i utlåtande 2008/09:FiU42 Finansiell tillsyn.

Finansutskottets konferens för ordförande i finans- och budgetutskotten den 6–7 september 2009

Finansutskottet stod värd när parlamentariker från EU:s medlems- och kandidatländer träffades i riksdagen den 6–7 september 2009. Hållbara finanser och ekonomiska aspekter av klimatförändringarna var temat för mötet, som var öppet för allmänheten. Talarna kom från den akademiska världen, Finansdepartementet, Riksrevisionen och internationella organisationer.

Lissabonstrategin och EU 2020

Skrivelserna

När Lissabonstrategin antogs av Europeiska rådet våren 2000 sattes år 2010 som måldatum. Arbetet kring Lissabonstrategin under året har i stor utsträckning handlat om strategin efter 2010 och hur en förnyad strategi bättre ska kunna möta framtida utmaningar och bana väg för en långsiktigt hållbar tillväxtpotential i Europa.

Enligt skrivelserna var hösten 2009 en viktig tidpunkt för att föra diskussionen om efterföljaren av Lissabonstrategin framåt, och frågan fanns tidigt med i förberedelserna av det svenska ordförandeskapet. Diskussion kring centrala frågor för den framtida strategin fördes och slutsatser antogs i ett antal berörda rådskonstellationer under hösten, bl.a. i Ekofinrådet, EPSCO-rådet, konkurrenskraftsrådet, miljörådet, telekom- och energirådet

samt rådet för utbildning, ungdom och kultur. En policydiskussion fördes även i allmänna rådet. Arbetet i rådet föregicks av ett antal högnivåkonferenser och informella ministermöten under ordförandeskapet som diskuterade efterföljaren till Lissabonstrategin där syftet var att identifiera och enas kring ett antal centrala områden.

På Europeiska rådets vårtoppmöte den 19–20 mars presenterade kommissionen ett meddelande om uppföljningen av genomförandet av Europas ekonomiska återhämtningsplan (KOM(2009) 114). Europeiska rådet bad kommissionen att under andra halvåret 2009 presentera förslag till förnyad Lissabonstrategi efter 2010, men förslaget kom att skjutas upp till våren 2010.

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 kommissionens dokument Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020) och Samråd om framtidsstrategin EU 2020 (KOM(2009) 647). I utlåtandet konstaterar utskottet att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen måste EU också möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Utskottet menar att den nya EU 2020-strategin måste blir en central del av EU:s politik för att det ska gå att ta sig ur krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter. Strategin ska enligt utskottet bidra till hållbara offentliga finanser och främja en konkurrenskraftig, grön och resurseffektiv ekonomi. Utskottet stöder de prioriteringar som regeringen anser vara angelägna:

- Stärk den inre marknaden och utnyttja de fördelar som kommer av utrikeshandel och öppenhet.
- Säkerställ hållbara offentliga finanser för att främja trovärdigheten hos framtida sociala åtaganden.
- Upprätta inkluderande arbetsmarknader för att främja tillväxt och social sammanhållning och garantera jämställdhet mellan könen.
- Omvandla miljömässiga utmaningar till möjligheter genom en grönare ekonomi och ett innovativt företagsklimat.
- Investera i framtiden: främja kunskapsbaserad tillväxt.

Kommissionen pekar ut tre områden: När det gäller smart tillväxt understryker utskottet betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Beträffande hållbar tillväxt erinrar utskottet om vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Utskottet framhåller särskilt, när det gäller tillväxt för alla, att Sverige driver frågan om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden föranledde 4 reservationer. I en gemensam motivreservation (s, v, mp) menar reservanterna att det behövs en stor öppenhet i processen kring EU:s 2020-strategi

och att det krävs tid för diskussion och debatt för att få en folklig förankring. Det är, enligt reservanterna, dags för medborgarnas Europa där människan går före marknaden. Reservanterna menar att EU-kommissionens förslag tyvärr kännetecknas mer av en krisstrategi än en framtidsstrategi. Enligt reservanterna står EU inför flera stora, långsiktiga utmaningar och det är i dessa som Lissabonstrategins efterföljare måste ta sin utgångspunkt. EU 2020-strategin måste därför ses som tredelad, dvs. socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ska ömsesidigt stödja varandra. I en motivreservation (v) vad gäller vissa frågor om ekonomisk politik och styrformer menar reservanten att Sverige bör agera för att beslut om strategin inte tas under våren 2010, detta mot bakgrund av att många års återhämtning från den ekonomiska krisen väntar Europas länder och att kommissionens trovärdighet, i fråga om reformering av EU-budgeten och upprätthållandet av EMU-projektet, troligen är satt ur spel. Reservanten avslutar med att den tid som då kommer att finnas för diskussion får utvisa om det över huvud taget behövs strategipapper, vars mål tycks vara helt uppe i det blå, medan nöden för Europas medborgare finns här och nu. Slutligen har (v) och (mp) varsin motivreservation när det gäller vissa konsumentfrågor som rör den inre marknaden. I Vänsterpartiets reservation framhålls bl.a. att konsumentskyddsaspekterna inte beaktas i tillräcklig utsträckning i kommissionens förslag på åtgärder för att stärka den inre marknaden. Reservanten anser att strävan efter likformiga regler inom EU inte får gå ut över varje nations möjligheter att ha en konsumentskyddslagstiftning som är strängare till förmån för konsumenternas intressen. I motivreservationen från Miljöpartiet anser reservanterna bl.a. att ett regelverk på EU-nivå när det gäller konsumentskydd bör vara ett regelverk med miniminivåer. Varje enskilt land ska kunna gå före vad gäller skyddsnivå för konsumenterna.

Översyn av EU:s budget

Skrivelserna

I enlighet med Europeiska rådets beslut 2005 om budgetramen för perioden 2007–2013 samt 2006 års interinstitutionella avtal om budgetdisciplin mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen, skulle kommissionen senast före utgången av 2009 presentera en rapport om en heltäckande översyn av EU:s budget. Kommissionen fullföljde dock inte Europeiska rådets begäran eller det interinstitutionella avtalet. Stats- och regeringscheferna diskuterade tidtabellen för översynen vid Europeiska rådets möte den 10–11 december. I slutsatserna från toppmötet uppmanas kommissionen att lägga fram rapporten om budgetöversynen så att riktlinjer för prioriteringar kan lämnas under 2010.

Enligt skrivelserna prioriterar regeringen översynsfrågan. Regeringens övergripande ståndpunkt är att översynen – utifrån en diskussion om framtida gemensamma prioriteringar – bör leda till en djupgående reform av EU:s budgetram och utgiftsstruktur samt en omprioritering av utgifter. Den framtida budgeten bör grunda sig på subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning. Andra centrala utgångspunkter är budgetrestriktivitet och samstämmighet mellan politikområden. Av skrivelsen framgår att regeringen förordar omfattande reformer och kraftiga minskningar av utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken, och även sammanhållningspolitiken måste reformeras. Regeringen anser också att inkomstsystemet bör vara rättvist och att det gemensamma budgetsystemet bör leda fram till en rättvis bördefördelning mellan medlemsländerna, vilket bara kan uppnås om utgiftssidan också reformeras. Om tillräckliga utgiftsreformer inte genomförs, krävs fortsatta korrigeringar, rabatter etc. på inkomstsidan för att upprätthålla en rättvis bördefördelning.

Tidigare behandling

I utlåtande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget behandlade utskottet kommissionens meddelande om budgetreform (SEK(2007) 1188). Utskottet konstaterar i utlåtandet att tillkomsten av budgetöversynen var en viktig förutsättning för att Sverige skulle godkänna långtidsbudgeten för 2007-2013.

Utskottet ställde sig i utlåtandet bakom de principer och utgångspunkter som regeringen ansåg skulle vara styrande för budgeten: subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet. Utskottet konstaterade vidare att trots att sammansättningen av budgetens utgifter har förändrats dominerar utgifterna fortfarande kraftigt av jordbrukspolitik och regionalpolitik, och utskottet anser att EU-budgetens förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar och krav inte har varit tillräcklig. Utskottet anser att det behövs genomgripande omprioriteringar av EU-budgetens utgifter och att förändringarna ska göras utan att budgetens utgifter ökar.

I sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi (utl. 2009/10:FiU29) tas också frågan om EU:s budget upp. I utlåtandet konstaterar utskottet att det ställningstagande som utskottet gjorde i betänkande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget också är relevant i arbetet med EU 2020.

Effektiv och korrekt användning av EU-medel

Skrivelserna

I april lämnade regeringen för första gången ett intygande avseende EU-medel. Intyget som avser 2008, innehåller en årlig räkenskaps- och sammanställning över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för

hur dessa medel har använts. Intygandet, som ingår som en del i Årsredovisning för staten, överlämnades till riksdagen med kopia till Europeiska kommissionen och Europeiska revisionsrätten. I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt intyggar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Tidigare behandling

I sitt betänkande 2008/09:FiU26 Årsredovisning för staten 2008 konstaterar utskottet att det är bekymmersamt att revisionsrätten under lång tid inte kunnat lämna en ren revisionsberättelse angående hanteringen av EU:s medel. Utskottet noterar att regeringen den 1 januari 2008 infört ett ramverk i syfte att säkerställa en korrekt hantering av EU-medel och i årsredovisningen för första gången lämnar ett nationellt intygande till riksdagen, revisionsrätten och EU-kommissionen som dels försäkrar att redovisningen i allt väsentligt är rättvisande, dels att ett ramverk som säkerställer styrning och kontroll av EU-medlen finns på plats. Utskottet erinrar om att modellen med gemensam förvaltning av stora delar av EU:s budgetmedel lägger ett betydande ansvar på medlemsstaterna och deras förmåga att hantera medlen på ett korrekt sätt. Därför välkomnar utskottet att regeringen utfärdar ett nationellt intygande, vilket är ett väsentligt steg i riktning mot förbättrad kontroll av EU:s budgetmedel och kan stärka revisionsrättens möjligheter att avge en ren revisionsförklaring. Finansutskottet hoppas att det ska inspirera andra medlemsstater i unionen att också förbättra sin kontroll över EU-medel.

I sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi (bet. 2009/10:FiU29) betonar utskottet att den svenska budgetpolitiken i EU innebär bl.a. att Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 ger en översiktlig beskrivning av EU-samarbetet under det gångna året enligt utskottet. Utskottet noterar att samarbetet under 2009 har innehållit en mängd händelser och beslut inom finansutskottets område. Mycket av arbetet inom EU under 2009 har handlat om att hantera uppföljningen av den finansiella och ekonomiska krisen, vilket inte minst framgår av regeringens skrivelse med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009.

Som framgår av de kompletterande uppgifterna har utskottet vid flera tillfällen under det senaste året haft anledning att ta ställning till åtgärder som har föranletts av den finansiella och ekonomiska krisen. Utskottet har ställt sig bakom regeringens ståndpunkter och uttryckt vikten av samordnade åtgärder inom hela EU för att lindra effekterna av krisen och vikten

av trovärdiga exitstrategier från de akuta krisåtgärderna. Utskottet har också tagit ställning till kommissionens meddelande om den finansiella tillsynen i Europa. Dessutom har utskottet under 2009 haft överläggningar med Finansdepartementet i frågor om finansiell tillsyn och ytterligare reglering av finansmarknaderna. Mot bakgrund av utskottets tidigare ställningstaganden och mot bakgrund av den svenska regeringens insatser som ordförande i Europeiska unionens råd under andra halvåret 2009, kan utskottet konstatera att den svenska regeringen har varit djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn och arbetat med den inriktning som motionärerna anger i motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16. Regeringen framhåller i skrivelse 2009/10:150 att den ekonomiska och finansiella krisen har satt stabilitets- och tillväxtpakten på prov och att en mycket viktig uppgift har varit att upprätthålla förtroendet för pakten när så många länder samtidigt har hamnat i ekonomiska svårigheter och blivit föremål för underskottsförfarande. Utskottet kan inte se att detta skiljer sig från vad motionärerna i motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16 anför när det gäller stabilitets- och tillväxtpakten. Utskottet har också i sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020 framhållit vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Utskottet delar inte motionärernas bedömning att det är svårt att hitta svenska initiativ och uteblivna resultat på det svenska ordförandeskapets prioriterade områden. Tvärtom, vilket också framgår av skrivelsen om det svenska ordförandeskapet, har medlemsstaterna under det svenska ordförandeskapet bl.a. tagit viktiga steg mot en gemensam tillsynsmyndighet inom den finansiella sektorn och antagit slutsatser i Europeiska rådet om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som arbetades fram under det informella Ekofinrådets möte i Göteborg i oktober 2009. För övrigt anser utskottet att regeringen genom att sätta arbetslinjen och jobben främst, även under krisen, har motverkat risken för att arbetslösheten i längden biter sig fast på en hög nivå. Utskottet vill erinra om att Sverige genom sin expansiva finanspolitik, utan att äventyra de offentliga finanserna, har varit en förebild för andra EU-länder under krisen. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av de båda motionerna. Motionerna bör således avstyrkas.

Regeringen redovisar också arbetet i EU under 2009 vad avser EU 2020-strategin, översynen av EU:s budget och arbetet med en effektiv och korrekt användning av EU-medel. Av de kompletterande uppgifterna framgår att utskottet har behandlat dessa frågor i tidigare betänkanden. Utskottet står fast vid de ställningstaganden som gjorts i dessa betänkanden.

Stockholm den 6 maj 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s), Christina Zedell (s) och Mats Pertoft (mp).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009 (s)

Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Tommy Terne-mar (s), Jörgen Hellman (s) och Christina Zedell (s) anför:

Många medlemsländer har, i form av stigande arbetslöshet och växande budgetunderskott, drabbats hårt av finanskrisen. De kraftigt fallande tillgångsvärden som låg till grund för krisen blottade stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn. Under 2009 har EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området därför i hög grad varit inriktat på att åtgärda många av de brister som identifierats i syfte att minska risken för framtida kriser. Bland annat finns det nu en överenskom-melse om en ny struktur för tillsynen över de finansiella marknaderna. För att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn av den finansi-ella sektorn gör vi bedömningen att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn. En prioriterad fråga för oss kommer att vara att inom ramen för det europeiska samarbe-tet skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt, och vi anser att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. En cen-tral fråga för Sveriges agerande i det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internatio-nella regler. På sikt vill vi se en europeisk finansiell myndighet med möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar. Vi anser också att en utökad reglering av utformningen av rörliga ersätt-ningssystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument är nödvändiga. En kraftfull reglering för att begränsa de s.k. skatteparadisen är också av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor. Finanskrisen har också visat på brister i uppföljningen och efterlevnaden av de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Det är uppen-bart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrä-vas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i, och vi anser att detta förtroende behöver stärkas. Det svenska ordföran-deskapet säger sig ha fokuserat på åtgärder som begränsar arbetslösheten och främjar hög sysselsättning. De svenska erfarenheterna av regeringens politik på detta område är så här långt nedslående. Under krisen har arbets-lösheten ökat mer i Sverige än den i genomsnitt har gjort i Europa. Ungdomsarbetslösheten i Sverige är bland den högsta i Europa. Det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkring-arna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv. Den har

dessutom mycket olyckliga fördelningseffekter. Vi vill att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas.

Med det anförda anser vi att riksdagen tillstyrker motion 2009/10:U15 yrkande 4 och motion 2009/10:U16 yrkande 3.

2. Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009 (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Den ekonomiska och finansiella krisen har lett till stigande arbetslöshet och budgetunderskott i många länder i Europa. Det som nu sker i euro- och EU-området är tydliga tecken på att stabilitetspakten är fel tänkt. Det går inte att ha en gemensam valuta- och penningpolitik för så vitt skilda ekonomier, eftersom man då bara har nedskärningar och löner i de enskilda länderna att spela med. Det kommer att kosta gigantiska summor att hålla ihop EMU. I Sverige har regeringen varit för passiv under den finansiella krisen. Genom att t.ex. dra ned på utbildningsplatser och skära i de automatiska stabilisatorerna har regeringen motverkat en bättre utveckling. Finanskrisen har bl.a. visat på behovet av mer samverkan mellan länder beträffande tillsynen av finansiella företag. Jag anser att regleringen av såväl finansiella företag som deras produkter ska skärpas och att transparensen och öppenheten ska öka. Skärpta regleringar på EU-nivå bör göras i form av s.k. minimiregler, dvs. enskilda länder ska kunna formulera ett stramare regelverk om de så önskar. Friheten för det nationella självbestämmandet både i och utanför EU ska stärkas. Därför vill vi i Vänsterpartiet generellt dra ned på EU:s intäkter och utgifter. Verksamheter som i dag administreras genom EU skulle kunna skötas både mer demokratiskt och ekonomiskt effektivt om de i stället låg på medlemsländerna. Jag anser att kommissionen inte är trovärdig när det gäller de radikala reformer som den själv fört fram avseende jordbruksstödet och strukturfonderna. När det gäller EU2020-strategin har Vänsterpartiet lämnat en reservation till utskottets betänkande 2009/10:FiU29 Utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020. Mot bakgrund av att majoriteten av EU-länderna under säkert tio års tid kommer att tvingas betala av sina alltför stora statskulder, anser jag att kommissionens förslag behöver diskuteras mycket längre. Diskussionen får leda fram till om det över huvud taget behövs sådana här strategipapper när nöden för Europas medborgare finns här och nu.

Jag anser, i likhet med utskottet, att skrivelsen ska läggas till handlingarna och att motionerna ska avslås. När de gäller motiveringarna i Socialdemokraternas motioner instämmer jag dock till stora delar i det som anförts. Därför delar jag inte utskottsmajoritetens motiveringar till avslaget av motionsyrkandena.